

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

2017-12-18 -1-

EWPR - 1175d3 - 2017

Warszawa, dnia 7 grudnia 2017 r.

Prezes
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

992200/0725F3/2017-NOR
UNP-2017-10334204

MRPIPS

KAN817880

Pani
Elżbieta RAFALSKA
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister

W związku z wątpliwościami, dotyczącymi wpływu przedawnienia zobowiązań składkowych na możliwość opłacenia składek przez twórców i artystów za wszystkie okresy wskazane w decyzji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, chciałabym przedstawić Pani Minister stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie interpretacji art. 47 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.), dalej zwaną ustawą o s.u.s.

Zgodnie z art. 47 ust. 1a ustawy o s.u.s. twórcy i artyści przesyłają deklaracje rozliczeniowe i imienne raporty miesięczne oraz opłacają składki za okres wykonywania działalności twórczej lub artystycznej przed dniem wydania decyzji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców w terminie opłacania składek za miesiąc, w którym otrzymali decyzję. Z uwagi na instytucję przedawnienia zobowiązań z tytułu składek określenia wymaga, za jaki okres wstecz wobec twórców i artystów istnieje obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne. Zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy o s.u.s. należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Podkreślenia wymaga, że przedawnienie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne powoduje wygaśnięcie zobowiązania z tego tytułu w całości lub w części, zgodnie z art. 59 § 1 pkt 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r. poz. 201, z późn. zm.), w związku z art. 31 ustawy o s.u.s. W przypadku należności z tytułu składek, po upływie terminu przedawnienia, nie ma możliwości ich dochodzenia oraz przyjmowania wpłat na ich poczet. Taki skutek przedawnienia należności składkowych stał się podstawą rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 12 lutego 2010 r. (sygn. akt II UK

181/09), w sprawie dotyczącej obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym przez twórców i artystów. Sąd Najwyższy stwierdził w wyroku, że zgodnie z art. 59 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o s.u.s. przedawnienie składek powoduje wygaśnięcie zobowiązania. Odpada tym samym podstawa świadczenia. Wygaśnięcie zobowiązania składkowego powoduje, że płatnik składek nie jest już zobowiązany do zapłaty składki, a organ rentowy, nie mając tytułu prawnego, nie jest uprawniony do jej pobierania. Uptyw terminu przedawnienia zobowiązania składkowego zdaniem SN wyznacza granicę czasową, poza którą niemożliwą staje się egzekucja zobowiązania podatkowego, a jego dobrowolne uiszczenie powoduje powstanie nadpłaty. Z tej przyczyny płatnik składek nie ma możliwości zrzeczenia się przedawnienia zobowiązania składkowego. Stąd też zdaniem Sądu płatnik składek nie może domagać się od organu rentowego, aby przyjął od niego przedawnione składki.

Do tych samych wniosków doszedł Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 24 lipca 2012 r. (sygn. akt III AUa 1270/11). Sąd Apelacyjny stwierdził, że twórca, tak jak i inna osoba prowadząca działalność gospodarczą, która zaniecha zgłoszenia się do ubezpieczeń we właściwym czasie musi liczyć się z biegiem terminów przedawnienia i brakiem możliwości zapłacenia składek za okresy przedawnione.

Powyższe potwierdza również wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 3 grudnia 2015 r. (sygn. akt III AUa 544/15), w którym stwierdza, że brak jest podstaw do przyjęcia takiego stanowiska, że ustawodawca, poprzez dodanie po art. 47 ust. 1 ustawy o s.u.s. przepisu ustępu 1a zamierzał umożliwić twórcom, których obowiązek ubezpieczenia ustał przed wejściem w życie nowego systemu ubezpieczeń, jednorazowe zapłacenie składek na ubezpieczenia emerytalne za okresy sprzed 1 stycznia 1999 r., które uległy przedawnieniu. Przyjęcie takiej wykładni tego przepisu prowadziłoby do naruszenia art. 2a ustawy o s.u.s., wyrażającego zasadę równego traktowania ubezpieczonych w zakresie warunków ubezpieczenia i obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia. Sąd wskazał, że wszyscy ubezpieczeni będący płatnikami składek na własne ubezpieczenia mają obowiązek zgłaszania się do ubezpieczeń społecznych w czasie prowadzenia działalności, z którą związane jest ubezpieczenie i obowiązek opłacania składek.

Podobne stanowisko wyraził Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 2 marca 2017 r. (sygn. akt III AUa 534/16). Sąd wskazał, że ustanowiony w art. 47 ust. 1a ustawy o s.u.s. wyjątek od zasady comiesięcznego przekazywania do ZUS składek na ubezpieczenia społeczne (art. 47 ust. 1 ustawy) dotyczy tych twórców i artystów, którzy uzyskali decyzję Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców przy Ministrze Kultury i Sztuki po rozpoczęciu działalności twórczej i którzy mogą za cały okres przypadający przed wydaniem decyzji jednorazowo zapłacić składki. Realizacja

tego niewątpliwego przywileju ustawowego dla owej grupy ubezpieczonych jest jednak możliwa tylko pod warunkiem, że są to składki należne, a więc nieprzedawnione. Twórca, jak każdy płatnik składek na ubezpieczenia własne, winien zgłosić się do ubezpieczeń w czasie prowadzenia działalności oraz opłacać należne składki w czasie prowadzenia działalności, kiedy były one wymagalne.

Biorąc pod uwagę powyższe należy wskazać, że ZUS nie jest uprawniony do egzekwowania, a także przyjmowania od płatników dobrowolnych wpłat z tytułu składek, które uległy przedawnieniu w myśl art. 24 ust. 4 ustawy o s.u.s. W pełni podzielić należy w tym zakresie stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy, w myśl którego ZUS nie mając tytułu prawnego, nie jest uprawniony do pobierania składek, które uległy przedawnieniu. W związku z tym nie występują podstawy do przyjmowania bądź egzekwowania od twórców i artystów składek na ubezpieczenia społeczne za okresy przedawnione.

Dokonując zatem wykładni art. 47 ust. 1a ustawy systemowej z uwzględnieniem powyższego stwierdzić należy, że twórca lub artysta po otrzymaniu decyzji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców ma prawo do opłacenia składek wraz z przekazaniem dokumentów rozliczeniowych do 10-go dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym otrzymał ww. decyzję za okresy wykonywania działalności twórczej (artystycznej) poprzedzające dzień wydania decyzji o uznaniu jego działalności za twórczą (artystyczną), o ile należności z tytułu składek za określone okresy nie uległy przedawnieniu.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że odrębną kwestią od obowiązku opłacenia składek lub jego braku jest zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych, a w stanie prawnym do 31 grudnia 1998 r. – do zaopatrzenia emerytalnego twórców. Podstawą tego zgłoszenia jest decyzja Komisji ds. Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, w której wskazana jest data rozpoczęcia działalności twórczej lub artystycznej. Tak więc osoba, która otrzyma taką decyzję i w okresie wykonywania działalności ubezpieczenie jest dla niej obowiązkowe, jest zobowiązana do zgłoszenia do ubezpieczeń (art. 36 ust. 4a ustawy o s.u.s.). Kwestia przedawnienia należności z tytułu składek nie zwalnia zainteresowanego z tego obowiązku.

Uprzejmie informuję, że przedstawione stanowisko będzie stosowane w bieżącej pracy terenowych jednostek organizacyjnych ZUS.

Z wyrazami szacunku
U. Uścińska

Gertruda Uścińska